

A kézdívársárhelyi Székely Közlöny „változatos pályafutása” (1879–1881). A kiegyezést követő gazdasági, kulturális fejlődés, valamint a sajtóélet liberális szabályozásának köszönhetően a székelyföldi hírlapirodalom is megélné. A helyi kedvezőtlen gazdasági-társadalmi adottságok miatt azonban a fejlődés – még az általános erdélyihez képest is – lassúbb ütemű volt. Ennek ellenére néhány bátortalan lapalapítás után, a század utolsó negyedében itt is egyre több újságnak sikerült megkapaszkodnia a régió szellemi talajában.

Az élénk kereskedelemmel és jelentős kisipari tevékenységgel büszkélkedő Kézdívársárhelyen¹ a polgári fejlődés kibontakozása a hetvenes évek végére megérlelte a lapalapításhoz szükséges feltételeket. Az értelmiségiek fokozódó megnyilatkozási vágya² mellett ezt jól bizonyítja egy tartalmilag a városhoz kötődő hetilap iránti növekvő igény is. „... bizony-bizony – fogalmazta meg ezzel kapcsolatos elvárásait az újság alapításának egyik lelkes támogatója – elkelve nálunk is a tudomány, mindenekfelett pedig nagyon elkelve a közügyeknek egy oly ellenőrző közege, mely valamit tenni is tudjon a mi elhagyott állapotunk javítására...”³ A technikai háttér megteremtését (1879 őszén már két nyomda is működött itt) követően tehát minden adva volt az új sajtótermék útjára indításához. A kor általános szokásától eltérően – a nagyobb hírverés érdekében egy-egy új lap megjelenését a karácsonyi ünnepekre vagy újévre időzítették – a kiadó a helyi hírek iránti fokozott érdeklődésre való tekintettel igyekezett a lehető leghamarabb lapot adni a helyiek kezébe, így 1879. november 16-án napvilágot látott a *K.-vásárhely és vidéke* mutatványszáma.⁴

A vasárnaponként megjelenő újság külső jellemzői, bár lényegesen nem különböznek a korszak hasonló jellegű hetilapjaitól, mégis szolgálnak egy-két különlegességgel. Első látásra mindenképpen szembetűnő, hogy a címdal felső részén található – két vastag lénia által közrezárt – főcím szerkezete szokatlanul nagyméretű (az első oldal egyharmadát teszi ki). A díszbetűkkel nyomtatott címben a város neve – a korszakban széles körben elterjedt használatnak megfelelően – rövidített formában szerepelt. A nem túl eredeti *K.-vásárhely és vidéke* (mivel a kiadó nem mondhatott le a környékbeli falvak lakóinak a támogatásáról, így is jelezni akarta, hogy a lap nemcsak a helyiekhez szól) cím alatt volt olvasható a lap jellegére utaló alcím: „Ismeretterjesztő, vegyes tartalmú hetilap.” A cím fölött az élőfej baloldalán az évfolyam, középen a megjelenés helye és ideje, jobb oldalon pedig az aktuális szám volt látható. A lappal kapcsolatos további fontos tudnivalókat a fejlécben található szövegdobozok tartalmazták: a szélsőkben a szerkesztőségi irodára, valamint a kiadóhivatalra vonatkozó információk, a nagyobb, középső dobozban az előfizetési árak (egész évre 5 forint, egyes szám 10 krajcár) és a megjelenés gyakoriságára utaló adat volt olvasható. A *K.-vásárhely és vidéke* a kisméretű lapok közé tartozott (245 × 330 mm), ennek ellenére az olvasnivaló mennyiségére valószínűleg senki sem panaszkodhatott, hiszen – messze meghaladva a székelyföldi hetilapok terjedelmét – 12 oldalon jelent meg. (Méretéből adódóan az újság kéthasábos szerkezetű volt).

A helyi újság iránti igény növekedését jól mutatja, hogy a Turóczi László könyvkereskedő

¹ A több mint 5000 lakosú város 28,10%-a iparral és kereskedelemmel foglalkozott. A székelyföldi városok közül ez volt a legmagasabb arány. KOZMA Ferenc, *A Székelyföld közgazdasági és közművelődési állapota*, Budapest, Franklin, 1879, 309.

² A sepsiszentgyörgyi *Nemere* „Vidéki élet” rovatában természetesen már kezdettől fogva találkoznak Kézdívársárhellyel foglalkozó írásokkal 1878-ban, de különösen 1879-ben ezek száma folyamatosan gyarapodott. Ezt a tendenciát jól érzékeltetik az egyik újdonsült levelező kezdő sorai: „Nincs ugyan szerencsém becses lapjának levelezője lehetni, mindazáltal engedje meg, hogy mint műkedvelő, néha-néha egyet mást elfecseghessek a városunk kebelében történő figyelemre méltóbb eseményekből s társas életünk nevezetesebb mozzanataiból.” *Nemere*, 1878. április 4.

³ *Nemere*, 1879. október 16.

⁴ Az új hetilap megjelenéséről a *Nemere* november 20-án, a *Vasárnapi Újság* december 21-én számolt be.